

DOPORUČENÉ POSTUPY (ZATÍM POUZE) V KARDIOLOGII PSŮ

Abychom si nejlépe ilustrovali důležitost vzniku doporučených postupů, je třeba zmínit se ve zkratce o historii jejich vzniku. Ta překvapivě není nijak dlouhá. Začala v 80. letech 20. stol, kdy federální zdravotní instituce v USA s úžasem zjistily, že vůbec nejsou jasné indikace pro implantaci trvalých kardiostimulátorů, dokonce že mnohé důvody ve zdravotní dokumentaci pro implantaci jsou nesprávné. Na základě tohoto zjištění se obrátily na odborné organizace American College of Kardiology (ACC) a American Heart Association (AHA) s žádostí o vypracování přímo doporučených pokynů pro tuto medicínskou oblast. Po ustavení pracovní skupiny bylo analyzováno, že správná indikace k trvalé kardiostimulaci byla ve zdravotní dokumentaci uvedena pouze v necelých 50% případech, ve 20% pak bylo odůvodnění zcela nesprávné. Bylo zřejmé, že vzniká a dokonce se zvětšuje rozpor mezi tím, co je prokazatelně prospěšné pacientům a co je v běžné klinické praxi skutečně poskytováno. Díky další práci této komise vzniklé spoluprací zmíněných dvou institucí vypracovala následně historicky první doporučené postupy na světě. Začaly vznikat dokumenty označované jako „guidelines“ publikované v roce 1984 (1). Postupem času se tato doporučení stala stále oblíbenější a stále více nacházela uplatnění v praxi. V našich podmínkách pak byly první doporučené postupy, také v kardiologii, vydány v listopadu 1998 (2). Na základě zkušeností z využití guidelines v kardiologii byly vypracovány doporučené postupy i v ostatních medicínských oborech.

Doporučené postupy jsou bezpochyby velmi závažný dokument i přesto, že jejich text nemá legislativní závaznost. Jedná se o obecná doporučení, nestávají se žádným dogmatem, který by bránil ošetřujícímu lékaři rozhodnout se jinak v odůvodněném případě. Zároveň však definuje zásadní principy léčby konkrétních onemocnění v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky.

V podmínkách veterinární medicíny není sestavení doporučených postupů možné na základě velkých prospektivních randomizovaných, dvojitě zaslepených a placebem kontrolovaných studií (3). Je však možné zcela jistě dodržet principy medicíny založené na důkazech s menším množstvím sledovaných pacientů a srovnávací léčbou podložených studií. Existuje však stále více experimentálních i klinických studií i ve veterinárním prostředí, jejichž závěry se mohou stát východiskem pro upřesnění veterinárních doporučených postupů. Je zřejmé, že aplikace mnoha léčiv je analogicky aplikována z humánní medicíny do veterinární. Účinek mnoha léčiv je však ve veterinární medicíně v mnoha případech specifický. Základem veterinárních doporučených postupů zřejmě ještě nějaký čas zůstane konsenzus mezi názorem odborníků naší i zahraniční veterinární medicíny a soudobých vědeckých poznatků, jež se považují za postupy lege artis. **Je ale nutné opakovaně zdůraznit, že se nejedná o předpis, nýbrž o doporučení. Vždy bude nutný individuální přístup ke každému pacientovi. Nehledě na finanční možnosti jednotlivých klientů veterinárního lékaře, kterými jsou majitelé jejich pacientů.**

Jistě bude velmi diskutovaná otázka : Potřebujeme vůbec doporučené postupy? Tempo objemu nově se objevujících odborných informací vede nutně a nezadržitelně k čím dál užší specializaci. Tempo rozvoje nových poznatků v medicíně obecně se neustále zrychluje. Doporučené postupy se tak stávají i

vzdělávací pomůckou. Navíc mnoho chorob a syndromů prochází napříč i několika obory a doporučené postupy se pro mnohé veterinární lékaře stanou rychlým pomocníkem v orientaci dané problematiky. Užitečnost podobných postupů by tedy měla být více než jasná. Ovšem i v podmínkách humánní medicíny stále zůstává základním předpokladem opodstatnění tvorby a aktualizace doporučených postupů to, aby byly rozšířeny mezi co největší počet lékařů a aby byly co největším počtem lékařů využívány. Pak nebude o jejich potřebě či nepotřebě žádných pochyb.

Kdo vlastně doporučené postupy v podmínkách naší veterinární medicíny vytváří? Tvorba doporučených postupů vyšla z iniciativy členů Kardiologické sekce (KS). Tato sekce velmi aktivně pracuje v rámci odborných sekcí při ČAVLMZ již čtvrtým rokem. Členství je založeno na dobrovolnosti a není ničím podmíněné. Jejím členem se může stát kdokoliv, kdo je zároveň členem ČAVLMZ. Znění doporučených postupů bylo vypracováno členy KS a poté bude podrobena oponentuře široké odborné veřejnosti. Doporučené postupy budou zveřejněny v některém odborném periodiku (?) a budou také k dispozici na webových stránkách KS. Stejným způsobem bude probíhat i inovace a aktualizace doporučených postupů. Autorství doporučených postupů je ryze formální a je vždy považováno za kolektivní dílo. Je poskytováno zdarma každému, kdo je nebude chtít zneužít ke komerčním účelům. Zatím byly vypracovány doporučené postupy při chronickém srdečním selhání u psů. Poté by měly následovat doporučené postupy i pro další kardiologická onemocnění.

Je zcela zřejmé, že vznik doporučených postupů vyvolá doufejme bohatou konstruktivní diskuzi, což bude jistě ku prospěchu celé věci. A KS jako kolektivní autor takovou diskuzi vítá.

(1) Frye LR, Collins JJ, De Sanctis RW, et al. Guidelines for permanent cardiac Pacemaker implantation, May 1984: a report on the Point American College of Cardiology/American Heart Association Task Force on Assessment of Cardiovascular Procedures (Subcommittee on Pacemaker Implantation). *Circulation* 1984; 70:331-9.

(2) Doporučené postupy v kardiologii. Část I. Brno: Česká kardiologická společnost, 1998:1-116.

(3) Hradec J, Doporučení diagnostických a léčebných postupů. Proč a pro koho? *Cor et vasa* 2004;49-52.

MVDr. Vladimír Šoltys